

PÖYTÄKIRJA

Ilmastopaneelin elokuun kokous

Aika: 19.8.2014, klo 12:00–16:00

Paikka: VTT, Kivimiehentie 4, neuvotteluhuone 129

Paikalla:

Paneelin jäsenet: prof. Markku Ollikainen (pj), Helsingin yliopisto, tutkimusprof. Miimu Airaksinen, VTT, yliopistonlehtori Hannele Cantell, Helsingin yliopisto, prof. Marja Järvelä, Jyväskylän yliopisto, prof. Markku Kanninen, Helsingin yliopisto, prof. Kai Kokko, Helsingin yliopisto, tutkijatohtori Heikki Liimatainen, Tampereen teknillinen yliopisto, prof. Pirjo Peltonen-Sainio, MTT, prof. Jyri Seppälä, Suomen ympäristökeskus, prof. Sanna Syri, Aalto-yliopisto, prof., Timo Vesala, Helsingin yliopisto.

Sihteeristö: ylitarkastaja Pirkko Heikinheimo, ympäristöministeriö, ylitarkastaja Bettina Lemström, työ- ja elinkeinoministeriö, tohtorikoulutettava Sanna Lötjönen, Helsingin yliopisto, EU-erityisasiantuntija Jussi Soramäki, valtioneuvoston kanslia, viestintäasiantuntija Riikka Lamminmäki, ympäristöministeriö.

Vierailijat: liikenneneuvos Saara Jääskeläinen, liikenne- ja viestintäministeriö, tutkija Simo Haanpää, Aalto yliopisto, tohtorikoulutettava Johannes Klein, Aalto-yliopisto, Jami Taipalinen, Hill+Knowlton, Johanna Lähteenmäki, Hill+Knowlton, Elena Pallaskivi, Hill+Knowlton, Arto Virtanen, Hill+Knowlton.

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12:09.

2. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin työjärjestykseksi.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

4. Viestintäkumppanin esittäytyminen / Hill+Knowlton

Sihteeristö käsitteli saapuneet tarjouspyynnöt, analysoi niissä olleen aineiston ja pisteytti ne tiettyjen kriteerien mukaan. Puheenjohtajisto perehtyi neljään parhaaksi arvioituun tarjoukseen ja päätti yksimielisesti valita sihteeristön parhaaksi esittämän tarjouksen Hill+Knowlton:lta. Päätöksen valitusaika päättyy 1.9., jonka jälkeen sopimus voidaan ilman valitusten saamista allekirjoittaa.

Hill+Knowltonin tiimi saapui kokoukseen ja esittäytyi. Yhteistyötä tehtiin jo jonkin verran kesän aikana muun muassa Musta hiili –hankkeen julkaisun ja eduskuntavierailun yhteydessä. Nyt yhteistyö kestää tämän ja ensi vuoden. Hill+Knowlton esitteli viestintäsuunnitelmansa yleisperiaatteita. Edustaja on tarpeen mukaan läsnä paneelin kokouksissa. Paneeli koki suunnitelman

menevän oikeaan suuntaan. Hill+Knowlton esitteli sidosryhmiä ja viestintäkanavia koskevaa suunnitelmaa, jossa viestintää tehdään kohdennetusti. Muutama panelisti voisi osallistua tiiviimmin viestintäsuunnitelman tekoon ja tämän annettaisiin sitten muille kommentoitavaksi. Hill+Knowlton esitteli pääkohtia syksyn 2014 ja kevään 2015 viestinnästä.

Viestintäsuunnitelmasta keskusteltiin.

5. Hankesuunnitelma: Ilmastokasvatus ja opetussuunnitelmat / H. Cantell

Hankkeen taustana on kysymys siitä, mitä suomalaisten pitäisi tietää ilmastoasioista. Ilmastokasvatuksen käsite on noussut viime vuosina, mutta käsite on edelleen hyvin epäselvä. Halutaan selvittää, mitä ilmastoasioita opiskellaan ja mitä pitäisi opiskella. Muutama käsite ei riitä ymmärtämään tulevaisuutta. Mikseivät korkeakoulut tee asiassa yhteistyötä? Ilmastokasvatusta veloitetaan opetussuunnitelman teksteissä, mutta miten tämä näkyy käytännössä, miten opettajat käsittävät tämän, ovatko opettajien omat tiedot riittävät? Jyvitetäänkö ilmastoasioiden opetus vain tietyille oppiaineille (fysiikka ja maantiede), jolloin opetus ei ole aidosti monitieteistä. Kansalaisjärjestöt ovat tehneet ansiokkaasti ilmastokasvatusta, heidän kanssaan voisi keskustella mm. opetusmalleista. Lisäksi olisi hyvä selvittää, mitä on tehty Suomessa ja muualla. Hankkeessa olisi muutaman kuukauden raha väitöskirjantekijälle. Paneelille tuotettaisiin raportti, lisäksi järjestettäisiin seminaari tai tapaaminen. Opetushallituksen ja ministeriön kanssa keskustelu olisi myös kiinnostavaa.

Hankkeesta keskusteltiin. Paneeli voisi tehdä kannanoton asiasta jo tänä syksynä ja tuoda esiin ajatusta, ettei ilmastokasvatusta voi rajoittaa vain yhteen tai muutamaan oppiaineeseen.

6. Hankesuunnitelma: Ilmastonmuutoksen hillintä liikenteessä / H. Liimatainen

Taustana liikenne on suurin ei-päästökauppasektorin päästäjä. Suomessa liikenteen osuus päästöistä yhteensä noin 20 %. Hanke jakautuisi kolmeen osa-alueeseen: tarve, tottumukset ja tekniikka. Tavoitteena on tuottaa tietoa toimenpiteistä ja niiden vaikutuksista (päästövähennyspotentiaalista ja taloudellisista vaikutuksista) sekä näiden perusteella rakentaa toimenpidekortit. Kysymyksenä on, millä toimenpiteillä liikenteen päästötavoitteet saavutettaisiin kustannustehokkaasti. Skenaariot tehdään kahdella aikajänteellä (2030 ja 2050) ja arviointi tehdään arviointikehikolla.

Saara Jääskeläinen (LVM) kommentoi suunnitelmaa ja hankkeesta keskusteltiin.

7. Hankesuunnitelma: Sopeutuminen ilmastonmuutokseen / S. Juhola

Simo Haanpää (Aalto-yliopisto) kertoi hankkeesta. Aalto-yliopistossa tehtäisiin noin kolmen kuukauden työ. Osallistaminen on tärkeässä osassa. Kansallisen sopeutumisstrategian uudistus on käynnissä ja paljon selvityksiä on tehty. Uuden strategian visiossa on riskinäkökulman painotus ja riskienhallintatyö on jatkuvaa. Riski muodostuu mahdollisten vahinkojen todennäköisyydestä ja suuruudesta. Osa riskeistä on hyväksyttävää ja kysymyksenä on, missä menee hyväksyttävän riskin raja kullakin toimialalla. Vastuuta riskistä ja kustannusten maksamisesta olisi kiinnostavaa käsitellä jollain tasolla. Vastuusta on tehty joitain linjavetoja: ensisijaisesti vastuu sopeutumisen kustannuksista on toiminnan harjoittajalla. Hankkeella on kaksi vaihtoehtoista lähtökohtaa: 1) mihin

suuntaan vastuukysymyksissä edetään eri toimialoilla ja 2) sektoraalinen fokus riskien muodostumisen prosessista ja ulkoisesta paineesta.

Hankkeesta keskusteltiin laajasti. Hankesuunnitelmasta pidetään vielä palaveri Juholan kanssa.

8. Hankesuunnitelma: Metsät ja nielut / J. Seppälä / M. Kanninen / T. Vesala

Hankkeen tavoitteena on selvittää kuinka paljon metsiä voidaan hyödyntää siten, että hiilinielun kehittyminen ja päästövähennys on huomioitu; millainen hiilinieluelvoite olisi Suomessa tarkoituksenmukainen. Ensimmäisessä vaiheessa tehdään kirjallisuuskatsaus siitä, mitä aiheesta jo tiedetään. Jotta ilmastohyöty voitaisiin optimoida, tulee olla näkemys siitä, minkälaisia asioita metsätuotteet korvaavat. Näiden korvattavien asioiden tuottamisessa syntyvät päästöt tulee selvittää, jotta nähdään, ovatko metsätuotteet todella ilmastollisesti edullisempia. Prosessin tarkoituksena olisi hakea konsensusta ja keskustelua sekä löytää kipukohdat selvemmin. Tuloksista pidettäisiin workshop tutkijoille, myös sidosryhmät läsnä. Workshopissa muodostettaisiin lopulliset suositukset. Hankkeen valmistuminen menisi ensi kesän yli ja tietoja olisi hyvä välittää ilmastoneuvottelijoiden suuntaan. Keskeisimpiä sidosryhmiä tullaan lähestymään ja näiltä toivotaan lisärahaa, jolla sitoutetaan asiantuntijoita hankkeeseen.

Hankkeesta keskusteltiin.

Hankkeista yleisesti:

Hankesuunnitelmina ei käsitelty ilmastopolitiikan seuranta ja EU:n 2030 tavoitteita eikä cleantechiä. Nämä siirtyvät paneelin seuraavan kokoukseen.

Kaikkien esitelyjen hankesuunnitelmien osalta todettiin, ettei suunnitelmia käsitellä enää koko paneelin kokouksissa. Hankesuunnitelmat lähtevät tästä liikkeelle ja hankkeiden vetäjät voivat konsultoida puheenjohtajistoa ja sihteeristöä. Tämän käsittelyn perusteella suunnitelmat voi liittää rahahakemuksiin.

9. Vierailu UK ilmastopaneelissa

- a. 13.11., jolloin UK:n ilmastokomitean kanssa on sovittu tunnin tapaaminen, lisäksi pyritään järjestämään muita tapaamisia. Matkalle Ollikainen, 1–2 muuta panelistia ja Heikinheimo.

Vierailun päivämääräksi on sovittu UK ilmastopaneelin kanssa 13.11. Matkalle lähtevät mahdollisuuksien mukaan puheenjohtajisto ja Heikinheimo. Tapaaminen on sovittu UK ilmastopaneelin pääekonomistin kanssa, muita tapaamisia esimerkiksi viestinnän kanssa selvitetään. Tarkoituksena on mm. jakaa paneelien kokemuksia sekä neuvotella mahdollisen kansainvälisen ilmastopaneelien yhteisen huippukokouksen järjestämisestä Suomessa 2015. Tässä Suomi ja Englanti olisivat pääjärjestäjinä. Kokouksen ideana olisi vauhdittaa Pariisin 2015 kokousta. Todettiin, että tämä on paneelin toimintalinja vierailussa.

10. Tapaamiset yhdysverkon ja ministerityöryhmän kanssa

- a. Yhdysverkko: mahdollisia päivämääriä 26.8. klo 13–15 ja 8.10. klo 9–11

Yhdysverkko olisi mahdollista tavata 8.10., sillä 26.8. on liian pian. Tapaamisessa kerrottaisiin, mitä paneelissa pyritään tämän kauden aikana tekemään, ja luonteeltaan se olisi hyödyllistä informaation vaihtoa valtionhallinnon kesken. Paikalle lähtisi todennäköisesti 2–3 panelistia.

- b. Energia- ja ilmastopolitiikan työryhmän on kaavailtu kokoontuvan loppusyksyllä 15.10. klo 10:15–11:45 ja 2.12. klo 12:00–13:30. Ehdotuksia paneelin esittämästä aiheesta toivotaan TEMiin.

Työryhmän tapaamisessa tulee olla selkeä sisällöllinen asia. Joulukuu olisi ajankohdista parempi, jotta hankkeista ehdittäisiin tuottaa aidosti uutta sanottavaa. Teemana voisi olla esimerkiksi Smart cities, tämän todettiin olevan hyvä teema. Asiaan palataan vielä paneelin seuraavassa kokouksessa. Työryhmän tapaamiseen osallistuisi muutama panelisti, asiaa tiedustellaan vielä tarkemmin.

11. VN (päättöksentekoa tukeva tutkimus) –hankkeiden tilanne

Toisesta hausta paneeli voisi hakea rahoitusta policy briefing –tyylisiin tarpeisiin, ei kokonaisille hankkeille. Toisen haun teemoja ovat mm. liikenteen päästöjen vähentäminen ja tutkimustulosten arviointi koskien EU:n 2030 tavoitteiden vaikutusta. Toinen haku loppuu todennäköisesti lokakuussa ja rahoitusta saaneiden töiden olisi oltava valmiita kesäkuun 2015 loppuun mennessä.

12. Syksyn ohjelmasta

Käytiin läpi toimintasuunnitelmasta löytyvät asiat.

- a. Vierailut
  - i. Valiokunnat

Paneeli pyrkii käymään syksyn aikana 1-3 valiokunnassa.

- ii. Eduskuntaryhmät

Toiveena on päästä puhumaan eduskuntaryhmiin.

- b. Jo tehtyjen projektien hyödyntäminen
- c. Kannanotot
  - i. Ilmastokasvatus
  - ii. Ilmastolain eduskuntakäsittely ja toimeenpano

Kannanotot voisivat olla kuulemisia valiokunnissa ja mahdollisesti myös julkisia esiintymisiä. Kokko kertoi lyhyesti ilmastolain tilanteesta, tästä tehdään muistio panelisteille.

Keskusteltiin ilmastolakiin liittyvästä viestinnästä.

d. Policy briefing

i. EU:n 2030 tavoitteet ja globaali ilmastopoliittikka

Tarkoituksena olisi sanoa jotain selkeää tavoitteista ja globaalin ilmastopoliittikan tilanteesta sekä siitä, miten Suomen olisi järkevä mitoitaa omat ilmastotoimensa, jottei syntyisi tarpeetonta vastakkainasettelua. Lisäksi paneelin kannattaisi sanoa jotain Ban Ki-moonin kokouksen yhteydessä (23.9.). Samalla voitaisiin vaikuttaa lokakuun Eurooppa-neuvoston kokouksen asioihin. Seppälä, Syri, Ollikainen ja Kulovesi alkavat tehdä luonnosta.

e. Työrauhaa hankkeille

f. Viestintä

Käytiin läpi kohdassa 4.

13. Muut mahdolliset asiat

Seuraavat kokoukset:

ke 29.10. klo 12–16

to 11.12. klo 12–16

Keskusteltiin vastinepyynnöstä Tekniikka&Talous-lehdessä olleeseen artikkeliin sekä osallistumisesta erään hankkeen järjestämään keskusteluun ilmasto- ja ympäristöpolitiikasta.

14. Kokouksen päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16:11.